

Национални нафтни комитет Србије - Светског нафтног савета

БРОЈ 3
15. април 2012.

БИЛТЕН

Нафтни ембарго – сви губе, али „коллатерална штета“ највећа

За Билтен говоре:

Европска комисија:

Двоструки приступ према Ирану: санкције на једној страни и спремност на преговоре на другој.

Кирил Кравченко, генерални директор НИС а.д.
Трансформација НИС-а из нафтно-гасне у енергетску компанију

Душан Бајатовић, генерални директор ЈП Србијагас
Јужни ток и подземна складишта гаса - одговори Србије

У овом броју:

Приказ историје коришћења нафтних ембарга

За Билтен:

Александар Панфилов, генерални директор „ЛУКОИЛ Србија“:
Држава ствара услове за развој тржишта нафтних деривата

Новости код чланица Националног нафтног комитета Србије

САДРЖАЈ:

3 **Порука читаоцима**

4 **Европска комисија:**

Санкције Ирану на једној страни и спремност на преговоре на другој

6 **Интервју:**

Кирил Кравченко, генерални директор НИС а.д. : Трансформација НИС-а из нафтно-гасне у енергетску компанију

8 **Интервју:**

Душан Бајатовић, генерални директор ЈП „Србијасна“: Јужни ток и подземна складишта гаса су одговори Србије

10 **Вести из Светског нафтног света**

11 **Вести Националног нафтног комитета Србије**

12 **Стручни текстови:**

Нафта као оружје извозника, али и увозника
Стратегије против нафтног ембарга

18 **Интервју:**

Александар Панфилов, генерални директор „ЛУКОИЛ Србија“: Држава ствара услове за развој тржишта нафтних деривата

20 **Чланице ННКС**

- Привредна комора Србије
- НИС а.д.
- ЈП Србијасна
- ЈП Транснафта
- Лукоил-Србија а.д.
- Српска нафтно гасна асоцијација

Поштовани читаоци,

Централна тема овог броја Билтена Националног нафтног комитета Србије (ННКС) јесу последице које на тржишту нафте изазивају потреси настали када се овај стратешки енергент користи као оружје политичких притисака било од стране произвођача, било великих купаца.

Редакција Билтена је из Европске комисије добила тумачења мотива, за 1.јули орочене, одлуке о ембаргу на увоз иранске нафте, као и начина на који Брисел мисли да се одбрани у случају поремећаја у снабдевању нафтом.

О томе како водеће српске компанија у сектору у оваквим ситуацијама прилазе питању обезбеђења снабдевања Србије нафтом и гасом говоре за Билтен челници НИС-а и Србијасна, Кирил Кравченко и Душан Бајатовић.

У оквиру рубрике стручних текстова, Билтен даје пресек политике коришћења нафте као оружја, почев од оног који су САД - тада као

извозник - наметнуле Јапану 1941, преко чувеног арапског ембарга 1973, до овог најновијег, где САД и ЕУ блокадом куповина настоје да постигну политичко-безбедносне циљеве. Други текст бави се стратегијама одбране од ембарга које стоје на располагању и једнима и другима.

Такође у рубрици Интервјуи, Билтен доноси разговор са генералним директором Лукоил Србија, Александром Панфиловим о тржишту нафтних деривата у Србији годину дана после либерализације и даљим плановима ове компаније.

Стална рубрика Новости код чланица ННКС доноси пресек најзначајнијих пословних резултата водећих српских компанија и удружења из области нафтне и гасне привреде у првом тромесечју 2011.

Редакција Билтена ННКС

ИНТЕРВЈУ

Европска комисија : Санкције Ирану на једној страни и спремност на преговоре на другој

Редакција Билтена ННКС обратила се Комитетима за енергију и за спољне послове и безбедност, на чијем се челу налазе Гинтер Етингер и Кетрин Ештон са молбом да одговоре на неколико питања везаних за ефекте које Брисел очекује од увођења ембарга Техерану, као и последице те одлуке по енергетску стабилност тржишта. Преносимо одговоре које смо (средином марта) добили из оба Комитета, уз напомену да се ради о ставовима Европске комисије.

БИЛТЕН ННКС: Какав је смисао и које ефекте Европска унија очекује од одлуке о ембаргу на увоз иранске нафте и нафтних производа? Да ли орочавање ембарга на 1. јули значи да се надате могућем договору пре тог датума?

ЕК: Ембарго на иранску нафту је усвојен да би се појачао притисак на иранске власти у погледу њиховог нуклеарног програма, посебно војног наоружања. Европска унија користи двоструки приступ према Ирану: санкције на једној страни и спремност на преговоре на другој. Ембарго ће бити примењив од 1. јула, али већ видимо да политика притиска даје резултате: Иран је пристао да почне преговоре о свом нуклеарном програму.

БИЛТЕН ННКС: Какве последице ће ембарго изазвати у ЕУ енергетском сектору и по потрошаче?

ЕК: Унија координира свој приступ са међународном заједницом, и како би се избегле евентуалне негативне последице по потрошаче почели смо преговоре са алтернативним испоручиоцима, како би се осигурали да нафта буде доступна под истим условима и ценама.

БИЛТЕН ННКС: Каква је ситуација са нафтним резервама, односно обавезним залихама нафте?

ЕК: Европска унија је добро обезбеђена залихама нафте и нафтних деривата како би спречила евентуалне проблеме у снабдевању. Тренутне залихе од око 136 милиона тона, еквивалентне су 120-дневној потрошњи (доста веће од 90-дневног минимума) или 4,5 година увоза ЕУ из Ирана. Континуитет испорука сирове нафте и горива европским купцима због тога неће бити одмах угрожен, чак и у случају изненадног прекида испорука из Ирана. Европска комисија прати ситуацију и спремна је да интервенише ако то буде потребно. Ту су резерве.

БИЛТЕН ННКС: Како?

ЕК: Састанак Групе за снабдевање нафтом може бити организован веома брзо ако то ситуација буде захтевала. Група може бити сазвана на захтев било које земље чланице или на иницијативу Комисије. Досад, ниједна чланица није затражила консултације или коришћење залиха за хитне случајеве. Чланице Уније су или престале да купују нафту од Ирана или смањују набавке. (Антерфиле)

БИЛТЕН ННКС: Западни Балкан је регион кој је веома зависан од увоза нафте и гаса. Имајући то у виду, где видите решење за проблеме који могу настати услед геополитичких криза попут ове?

ЕК: Када је реч о Западном Балкану, Европска унија увек промовише добар енергетски микс.

Европска унија припрема планове обезбеђења сигурности снабдевања енергијом, укључујући дозволу земљама чланицама да отворе стратешке резерве нафте, уколико дође до наглог пада испорука из Ирана, рекао је ЕУ комесар за енергију Günther Oettinger. Он је додао да ЕУ верује да прекиди у испорукама такође могу бити надомештени преусмеравањем нафте кроз постојећу европску нафтоводну мрежу ка најугроженијим земљама.

European Commission: Sanctions to Iran on one hand and readiness to negotiate on the other

NPCS BULLETIN addressed the European Commission Committees for Energy and for Foreign Affairs and Security Policy, headed by Günther Oettinger and Catherine Ashton with a request to answer a few questions about the effects that Brussels expects from the embargo against Tehran, and the consequences of that decision on the Energy market stability.

NPCS BULLETIN: What is the meaning, and what effects are expected from EU decision on the embargo on imports of Iranian crude oil and petroleum products? By depositing the embargo for July 1 means that you look forward to a possible agreement before the deadline?

ЕК: The embargo on the Iranian oil was adopted to increase the pressure on Iranian authorities regarding their nuclear programme, in particularly its military arm. The EU is following a twin track approach as regards Iran: sanctions on one hand and readiness to negotiate on the other. The embargo will fully kick in on 1 July, but we see that the pressure policy is working: Iran has agreed to resume negotiations on its nuclear programme.

NPCS BULLETIN: How will embargo affect EU energy sector and consumers?

ЕК: The EU is coordinating its approach with the international community and in order to avoid any potential negative consequences for the consumers we started consultations with alternative suppliers, to assure that oil will be available under the same conditions and the same price levels.

NPCS BULLETIN: What about the strategic oil and petroleum products reserve of EU members?

ЕК: The EU is well stocked with oil and petroleum products to face a potential disruption of supplies. Current stocks amount to 136 million tons, equivalent to 120 days of consumption (well above the 90-day minimum) or 4,5 years of EU imports from Iran. The continuity of supplies of crude oil and petroleum products to European consumers should therefore not be immediately affected, even in case of an abrupt halt of all imports from Iran. The Commission continues to monitor the situation and stands ready to respond if needed.

NPCS BULLETIN: How?

ЕК: A meeting of the Oil Supply Group may be convened at short notice if the situation so requires. The Group can be convened at the request of any Member State or on the Commission's own initiative. So far, no Member State has indicated a need for a consultation or for a release of emergency stocks. EU Member States either stopped purchasing oil from Iran, others are reducing their purchases."

NPCS BULLETIN: Western Balkans is region who is very dependent on oil and gas import. Knowing this where do you see solutions for problems which can be caused by geopolitical crisis like actual?

ЕК: As per energy approach of the Western Balkans, the EU is always promoting a good energy mix.

The European Union is preparing plans for ensuring security of energy supply, including permit to member states to open up strategic oil reserves, if there is a sudden drop in supplies from Iran, said EU Energy Commissioner Günther Oettinger. He added that the EU believes that the disruption in supply can also be offset by redirecting oil through the existing pipeline network in Europe to the most vulnerable countries.

ИНТЕРВЈУ: , генерални директор НИС а.д. Трансформација НИС-а из нафтно-гасне у енергетску компанију

Пословне активности НИС-а темељ су за обезбеђење енергетске стабилности Србије. НИС редовно анализира геополитичке околности и своје стратешке пословне активности прилагођава тим збивањима. До 2020. производња од пет милиона тона нафте. Ове године нова постројења за хидрокрекинг и хидрообраду у Панчеву. Три милијарде долара инвестиција у шест година.

енергетске стабилности земље. Прошле године оформљен је нови Блок Енергетика, који у складу са глобалним тенденцијама и принципима одрживог развоја, као и дугорочне енергетске стабилности, пружа компанији нову перспективу развоја. У складу са тим, један од приоритетних инвестиционих праваца у НИС-у у 2012. години ће постати управо енергетика.

У развој енергетске области, која укључује гасну и алтернативну енергетику, пројекте за искоришћење био-горива и енергије ветра, као и термалних вода, НИС ће током ове године заједно са својим стратешким партнерима инвестирати најмање 35 милиона евра.

БИЛТЕН ННКС: На којим пројектима компанија заснива стратегију у сектору производње нафте и гаса?

Кравченко: Пословне активности НИС-а темељ су за обезбеђење енергетске стабилности Србије. Посебну пажњу НИС поклања на обезбеђењу стратешких резерви нафте и гаса. Осим Панонског басена, НИС је већ усмерио истраживања ка новим потенцијалним локацијама јужно од Саве и Дунава, а обезбеђење енергетске сигурности планира се и реализацијом пројеката истраживања и производње нафте и гаса у региону - у Републици Српској, Мађарској и Румунији.

Према Стратегији развоја, до 2020. године, НИС планира обим производње у висини од 5 милиона тона нафте и обезбеђење резерви које покривају 10 година текуће производње.

БИЛТЕН ННКС: Колика је улога НИС-а у обезбеђењу енергетске стабилности Србије?

Кравченко: НИС остаје стожер енергетске стабилности земље, а таква тврдња има потврду како у стратешким плановима компаније, тако и у резултатима пословања, и наравно у чињеници да је у току трансформација НИС-а из нафтно-гасне у енергетску компанију.

У протекле три године НИС је направио значајне кораке у правцу обезбеђења

БИЛТЕН ННКС: Када се на домаћем тржишту могу очекивати НИС-ова горива евро-квалитета?

Кравченко: Стабилности снабдевања земље горивом европском квалитета допринеће модернизација прерађивачких капацитета и ове године пуштање у рад једне од највећих инвестиције у Србији: постројења за хидрокрекинг и хидрообраду у Рафинерији нафте Панчево.

У целини, у протекле три године, НИС је у развој свог пословања уложио 1,5 милијарди евра, и исто толико планира да инвестира у следеће три године. Циљ менаџмента компаније је да НИС постане моћна, регионална енергетска компанија.

БИЛТЕН ННКС: У којој мери геополитичка збивања утичу на стратегију корпоративне политике, имајући у виду непредвидивост њихових последица?

Кравченко: Компанија је свесна економске кризе и сложене ситуације коју она намеће, као и улоге коју НИС има у националној економији. Нема сумње да ће успешно пословање и повећана ефикасност НИС-а допринети и бољим енергетским и економским приликама у земљи.

Осим што је највећи буџетски давалац, НИС је сада један од највећих инвеститора у Србији, а спреман је и даље да улаже у будући развој пословања, о чему најбоље сведочи чињеница да ће обим инвестиција и у следеће три године бити 1,5 милијарди евра – по 500 милиона евра годишње.

Захваљујући реализацији пословне стратегије, НИС намерава да до 2020. године постане достојан представник Србије на међународној привредној сцени, утицајан играч, не само на тржишту Балкана, већ и на тржишту целе Европе. НИС је прва српска компанија која је отворила своје представништво у Бриселу, желећи да тако помогне евроинтеграцијама Србије, утиче на енергетску политику паметног и одрживог развоја, и обезбеди конструктиван дијалог са европским институцијама који ће ојачати сарадњу и поверење, између осталог и у нестабилним околностима савременог света.

НИС редовно анализира геополитичке околности и своје стратешке пословне активности прилагођава тим збивањима не нарушавајући при том ни своју ефикасност ни потребе тржишта, и налазећи равнотежу између потреба Компаније и друштва у целини.

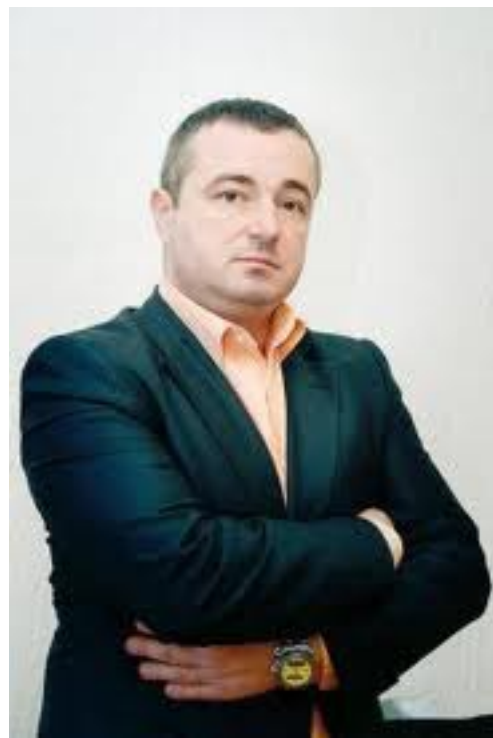

ИНТЕРВЈУ:

, генерални директор ЈП „Србијагас“

Јужни ток и подземна складишта гаса су одговори Србије

Планирана градња нових гасовода и складишта гаса, али и увођење државних резерви гаса додатно би осигурало снабдевање потрошача природног гаса у Србији, у случају непредвиђених проблема у увозу – каже Душан Бајатовић, генерални директор „Србијагаса“.

БИЛТЕН ННКС: На који начин „Србијагас“ прилази питању обезбеђења стабилности снабдевања Србије природним гасом, имајући у виду поремећаје какве на глобалном тржишту могу изазвати политичке одлуке о санкцијама према одређеним земљама, какав је сада случај са Ираном на пример?

Бајатовић: Плановима за изградњу алтернативних праваца снабдевања се подиже ниво сигурности снабдевања. Првенствено путем будућег гасовода „Јужни ток“ и интерконекцијом са Бугарском. Такође, и изградњом нових подземних складишта природног гаса и повећањем капацитета већ изграђеног ПСГ „Банатски Двор“.

БИЛТЕН ННКС: На који начин „Србијагас“ може да обезбеди стабилно снабдевање потрошача у случају проблема на међународној сцени?

Бајатовић: Повећањем количина гаса у постојећем складишту гаса у Банатском Двору и закупом капацитета у суседној Мађарској. Осим тога, увођењем обавезних резерви гаса у власништву државе Србије се, такође, подиже сигурност снабдевања крајњих купаца.

БИЛТЕН ННКС: На који начин би требало регулисати обавезне државне резерве гаса?

Бајатовић: Кроз закуп складишних простора у постојећем и будућим складиштима гаса и набавку гаса за интервенције у случају поремећаја на тржишту гаса. Треба такође имати у виду да се преко гаса може интервенисати и у случају поремећаја у снабдевању електричном енергијом преко постојећих постројења, а нарочито после планираних изградњи нових когенеративних постројења.

БИЛТЕН ННКС: Која складишта су још у плану? Колику потрошњу ће она моћи да покрију?

Бајатовић: Осим складишта гаса у Банатском Двору са процењеним максималним капацитетом од милијарду кубних метара гаса, планирана је изградња новог складишта у Банатском Итебеју, чији капацитет ће бити до милијарду кубних метара гаса. Такође је студијом о могућности складиштења природног гаса предвиђена изградња још неколико складишта која би заједно са претходно наведеним резервоарима гаса омогућила складиштење гаса до пет милијарди метара кубних. Ако се узме у обзир изградња гасовода Јужни ток са транспортним количинама од око 40 милијарди метара кубних преко територије Републике Србије изградња будућих складишта добија још већи значај.

БИЛТЕН ННКС: У којој мери геополитичка збивања утичу на стратегију корпоративне политике о сигурности снабдевања потрошача?

Бајатовић: Услед непостојања тржишта гаса у Србији, не утичу много. Али, дешавања везана за транзит кроз Украјину и Мађарску и догађаји у Гаспрому и Руској Федерацији могу имати утицај у овом тренутку. Међутим, када буду постојале алтернативе, како у погледу путева снабдевања, тако и у погледу извора, биће већег и чешћег утицаја на наше тржиште. Повећање цене сирове нафте и деривата у региону Медитерана утиче на цену гаса у Србији јер је уговор са главним снабдевачем базиран на нафтној формули. Ако ситуација у Заливу ескалира и то буде имало утицаја на цену нафте, нужно ће се одразити и на нашу цену гаса.

World Petroleum Council

Почеле припреме за наредни Конгрес WPC

ХЈУСТОН, 8.март 2012. - Програмски савет наредног, 21. Светског нафтног конгреса, Светског нафтног савета (WPC CPC) одржао је 8.марта ове године у Хјустону први састанак на коме су анализирана искуства са последњег, јубиларног 20.Конгреса одржаног у децембру прошле године у Дохи.

Програмски савет ће, на бази искустава из Дохе, где се окупило рекордних 5.000 делегата, више од 100 генералних директора најзначајнијих нафтних компанија и преко 30 министара енергетике,

предложити садржај и начин организације конгреса у Москви, пратећи истовремено трендове и преокупације глобалне нафтне привреде.

Члан програмског савета 21. Конгреса, проф. Соколовић је учесницима састанка у Хјустону доставио сугестије ННКС а везано за теме и технички садржај московског нафтног самита, који ће се одржати 2014.године. На састанку WPC CPC је утврђен ходограм активности овог тела у наредних 30 месеци, на основу кога ће Програмски савет деловати у наредном периоду.

Министар енергије Русије Сергеј Шматко преузима у Дохи банер Конгреса

Скупштина ННКС усвојила програм рада за 2012.

БЕОГРАД, 23.фебруара 2012. - Скупштина Националног нафтног комитета Србије (ННКС) усвојила је у четвртак, 23.фебруара извештај о раду за 2011. годину, програм рада за 2012.годину, као и пратеће финансијске извештаје, односно планове. На седници Скупштине указао је да је ово национално тело Светског нафтног савета (WPC) у првој години од оснивања успело да идентификује партнере у региону, утврди заједничке области интересовања и успостави директне контакте са међународним институцијама из нафтно-гасне области.

Израда студије анализе тржишта дериватанафте у Србији, поверена Удружењу нафтних компанија Србије у сарадњи са ННКС, започета протекле године, претставља први пројекат ове врсте која се ради у нашој земљи.

Комитет је у првој години почео редовно објављивање кварталних Билтена, бележећи најактуелнија збивања у сектору и активности својих чланица, уз интервјуе са угледним представницима међународних институција из енергетске области. ННКС, упоредо са овим, припрема недељне билтене прегледа најзначајних вести у свету нафте и гаса, доступне како својим чланицама, тако и свим посетиоцима његовог интернет портала, који у 2012.години треба да буде додатно редизајниран и актуелизован.

Србија је, преко свог Националног нафтног комитета, први пут у децембру прошле године претстављена и као званични учесник

Светског нафтног конгреса, најрепрезентативнијег форума WPC. Одлукама WPC, Србија је добила свог представника у програмском савету наредног, 21. Светског нафтног конгреса, као и у Комитету младих. Овим именованима, ННКС је добио и привилегију да учествује у обликовању садржаја 21. Светског нафтног конгреса, који ће се одржати 2014 године у Москви.

Већ на овом првом учешћу у раду Светског нафтног конгреса, Србија је имала прилику да се представи на министарској сесији, као и преко свог пленарног предавача.

У току 2012.године ННКС планира организовање једне међународне конференције, као и више радионица, прилагођених најважнијим питањима из области нафте и гаса у региону и у Србији, као што су тржишта течних мазива, мониторинг квалитета горива, експлоатација уљних шкриљаца и других неконвенционалних извора у региону и др.

Планира се и израда три студије анализе тржишта деривата нафте у Србији, уз кварталне пресеке стања у овој области.

Преко својих публикација, кварталних Билтена, месечних и недељних прегледа вести, доступних и посетиоцима портала www.wpcserbia.rs, Национални нафтни комитет ће обавештавати широку и стручну јавност како са својим и активностима својих чланица, тако и актуелностима на глобалној нафтној и гасној сцени.

СТРУЧНИ ТЕКСТОВИ

НАФТА КАО ОРУЖЈЕ

НАФТНА БАТИНА СА ДВА КРАЈА
– ОБА „КОЛАТЕРАЛА“ ПО ЛЕЂИМА
ВОЗАЧА

Нафтни ембарго најпре као оружје произвођача, сада све чешће купаца ... Почело са америчким прекидом извоза Јапану ... Појава ОПЕС-а мења улоге ... Ефекти од безначајних, до разорних ... Какве су прогнозе ембарга против Ирана?

пише: Владимир Спасић

Употреба „нафтног оружја“ – било кроз прекид, или ограничење испорука сирове нафте, представља моћно оружје за ценкање у рукама земаља произвођача у време политичких конфликта, али је новија историја овог „фронта“ - од када су велике компаније изгубиле приступ нафтним изворима - обележена и блокадом куповина од стране највећих увозника. Извесно је једино да у оба случаја жртве испадају крајњи потрошачи.

Свакако најпознатији ембарго био је онај Организације земаља извозника нафте (ОПЕС), из 1973. године, којим је покушана да се осујети подршка Запада Израелу током рата са арапским суседима. Околности у вези са овим ембаргом

од тада чине један од неизоставних сегмената доктрине политике енергетске сигурности увозника на Западу... Касније, међутим, и извозника на Блиском истоку, када су највећи увозници почели да користе други крај „нафтне батине“, што показује и најновија епизода иранско-америчко-европског сукоба због иранског нуклеарног програма.

Децембра 2011. године амерички Конгрес је усвојио закон који предвиђа санкције за све финансијске институције које од 1. јула 2012. године буду сарађивале са Иранском централном банком, адресом за све уплате купаца иранске нафте; такође почев од истог датума Европска унија је забранила својим чланицама увоз иранске

Иран је запретио и блокадом Хормуза – једне од најважнијих светских тачака за бродски транспорт нафте. Око 88 одсто извоза нафте из Персијског залива иде овим мореузом, а алтернативни правци су ограничени. Део произвођачког нафтног оружја је и блокирање главних трговачких праваца, што би могло да утиче на снабдевање потрошача. Алтернативни правци значе повећање трошкова и кашњења. Нафтно тржиште је рањиво блокадом трговачких праваца јер је дубоко зависно од танкерског транспорта: више од 1,9 милијарди тона нафтних деривата годишње превезе се морским путем, што је 62 одсто сви нафтних деривата. Дугорочна блокада Хормуза би утицала на тржиште и повећала цене што би створило јаку коалицију спремну да брани овај пролаз по сваку цену. Иран се суочава и са политичком изолацијом, посебно од стране арапских суседа, произвођача нафте, који ће највише бити погођени блокадом.

нафте. За разлику од ЕУ, мера САД је претња свим земљама које увозе нафту из Ирана, јер свака таква трансакција мора да укључи Иранску централну банку. Иран је одговорио моменталним прекидом испорука нафте једној броју ЕУ земаља, уз претњу блокадом Хормуза, једног од најважнијих тачака за транспорт нафте у свету.

Размена претњи између Ирана и Запада је добила велику пажњу политичара и аналитичара, уз прогнозу стручњака ММФ-а да би цена нафте могла да скочи 30 одсто ако Иран заустави испоруке земљама ОЕЦД-а. Други кажу да је све спремно за сценарио да барел достигне 200 долара за барел. Најзад, трећи сматрају ове пројекције претераним. Искуства показују да је ембарго веома тешко спровести јер је потребан организован наступ много купаца како би се спречило да земља извозник преусмери своје испоруке на друга тржишта. Али, то не значи да се цена неће повећати.

Born in the USA

Сједињене Америчке Државе и Велика Британија увеле су Јапану ембарго на нафту и челик 1941. године. То је био јак ударац земљи која је тада 80 одсто нафте добијала од САД. Јапанци су потражили дипломатско решење, преговоре са САД, а када га нису нашли одлучили су да нападну Перл Харбур и да сами обезбеде испоруке нафте освајањем Холандске Источне Индије, данашње Индонезије.

Време иза Другог светског рата, 50-их и 60-их, било је златно доба нафтне владавине „седам сестара“ - великих нафтних компанија које су контролисале 90 одсто резерви и 90 одсто производње ван САД, Мексика и социјалистичких земаља. Контролисали су и 90 одсто трговине и 75 одсто рафинерија. Добар део контроле изгубиће 70-их.

Већ је Суецка криза, средином 50-их, почела да мења однос снага. Египат је 1956. године национализовао британско-француску фирму у чијем је власништву био канал, прека кога је транспортовано две трећине нафте из Персијског залива до Запада. Французи, Британци и Израелци су решили да војно поврате канал, али за то им је била потребна подршка САД пре свега у снабдевању нафтом. Саудијска Арабија, као одговор, уводи ембарго на испоруке Британији и Француској, а Сирија затвара нафтовод који је повезивао Ирак са Медитераном. Међутим, Америка одбија да Британију и Француску снабдева нафтом, врши притисак на Израел, па је напад отпао, а ситуација се убрзо нормализовала.

Рађање ОПЕС-а мења сцену

(Не)Сигурност снабдевања нафтом добија прави смисао после догађаја 1973. године - када је ОПЕС израстао у администратора цена у међународној трговини и употребио „оружја“ смањивања производње и ембарга против САД и Холандије. Свет је тада био веома зависан од од сировина и сировинских картела јер је иза себе имао 20 година просперитета уз раст становништва.

Сирија и Египат су напали Израел 6. октобра 1973. године, а једанаест дана касније арапски чланови ОПЕС објавили су ембарго за одређене земље, уз истовремено смањивање производње. У развијеним земљама зависним од увоза нафте наступила је стагнација, уз рецесију, инфлацију и раст незапослености. У САД је уведен Закон о ограничавању брзине на аутопутевима. Председник Ричард Никсон је затражио да грађани смање грејање, а пумпе да продају највише десет галона (38 литара) по возилу. Забрањује и продају горива недељом. Око 1.000 пумпи остало је убрзо без горива, а цена је повећана са 30 доларских центи на 1,2 долара за галон.

Ембарго уведен 17. октобра 1973. знатно је ослабио већ крајем године, а санкције према САД су престале да важе 18. марта 1974. године. Неки аутори сматрају да узрок ембарго није био рат већ економски мотив. У прилог томе говори податак да је ембарго разматран пре почетка рата, као и да је укинут без постизања прокламованих политичких циљева.

Цена сирове нафте повећана је од 1970 до 1980. чак за 1.300 одсто, али се није вратила на стари ниво када се све завршило, што говори да је поскупљење било последица и других фактора. Реч је, сматрају неки аналитичари, о структурним променама у нафтној индустрији и појављивању ОПЕС. Такође, смањивање испорука 1973. године је било занемарљиво, али су цене драстично повећане, што је, како наводе аналитичари, био класичан пример панике, или манипулисања паником купаца.

Либија, Судан, Ирак...

Ефекти санкција увозника према извозницима зависили су од типа режима и ситуације на тржишту. Деведесетих су уведене Либији, Ираку, Судану, са различитим последицама. Санкције против Либије нису спречиле продају нафте, суданску економију нису оштетиле, али јесу ирачку.

САД су због погоршања односа са Либијом, земљом са највећим доказаним резервама нафте у Африци, 1982. године забраниле увоз нафте и извоз неких врста робе, а 1986. су санкције појачале после бомбашког напада у берлинској дискотеци, за коју су оптужени Либијци. Санкције су делимично ублажене 1984. и 1986., дозволом Либији да продаје нафтне деривате и нафту у својим лукама, као и одобрењем америчким компанијама да могу под одређеним условима да послују са овом државом.

После пада авиона компаније Pan Am код Локербија у Шкотској 1991, када је страдало 259 путника и 11 становника овог места, САД и Велика Британија су за ову несрећу оптужили два либијска агента, а следеће године УН су увеле санкције Триполију на увоз оружја и неке опреме за нафтну индустрију. Последице по Либију нису биле мале, али нису биле ни онакве какве су очекивали они који су ембарго увели. Светска банка проценила

је да је приход ове државе смањен око 18 милијарди долара, мада су либијске власти тврдили да је износ много већи. У суштини Либија је наставила извоз сирове нафте, а највећа штета била је успоравање инвестиција у нафтну индустрију.

Ираку су санкције уведене 1990. године одмах по окупацији Кувајта, због чега је ирачка производња срозана са 3,5 милиона барела дневно на 300.000. Ембарго је мало ублажен 1997. године када је Ираку дозвољено да продаје нафту у замену за храну. Креатори санкција очекивали су да ће глад натерати становнике Ирака да свргну Садама Хусеина, али то се није десило. Уместо тога због загађене воде, лоше хране, неадекватне здравствене заштите, умрло је, у зависности од аутора процене, између 220 и 500 хиљада деце. Санкције су скресале БДП Ирака за 86 одсто. Ирачка не-нафтна индустрија пропада, пошто је изгубила у нафтном сектору и онима који су зарађивали на извозу нафте, тржиште за своје производе. Санкције су укинуте после америчке окупације Ирака 2003. године.

Санкције САД опасније

Аналитичари сматрају да мултилатералне акције под окриљем Уједињених нација (као што су биле оне против Ирака од 1990. до 2003.) могу бити веома штетне за извознике јер им ограничавају испоруке нафте. На другој страни, унилатералне акције против одређених земаља је веома тешко спровести. Они најчешће утичу на правац испорука, али их не заустављају. Ипак, и такав ембарго ствара проблеме, јер земља извозник мора да нађе нове трговачке везе и купце, а често и да снизи цену како би продала своју робу.

Најновије санкције ЕУ тешко да ће нашкодити Ирану, али потез САД вероватно хоће јер ће утицати на увознике иранске нафте и на истоку због санкција према Иранској централној банци, и поскупеће куповине за оне који то наставе да раде. Наредни месеци ће показати колико ће овај потез имати ефекта.

КАКО СЕ ЗАШТИТИТИ ОД „НАФТНОГ ОРУЖЈА“ РАТ У КОМЕ ЈЕ ОДБРАНА У ДРУГОМ ПЛАНУ

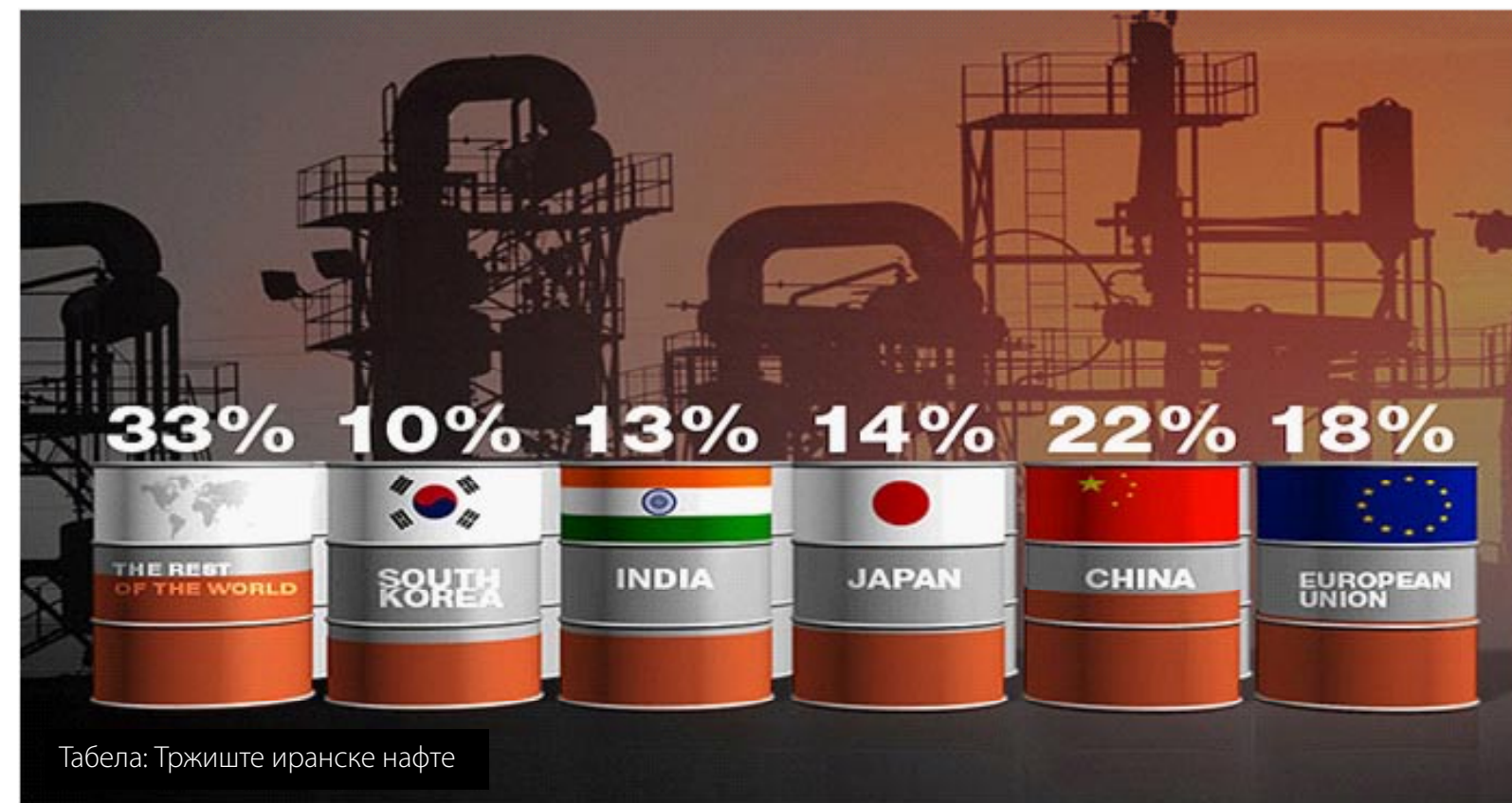
Стратешке резерве на једној страни, стратешки партнери на другој ... Земљама увозницама нафте иде на руку што се нафтом тргује отворено, у количинама, по ценама и условима које договоре купци и продавци али одговара и извозницима ... Искуства са обостраним последицама наводе на политички компромис ...

пише: Владимир Спасић

Формирање Међународне агенције за енергију (IEA) и стварање стратешких резерви нафте и нафтних деривата, биле су први одговори највећих потрошача нафте на арапски нафтни ембарго из 1973. године. С друге стране, извозници на блокаду увоза првенствено одговарају налажењем нових стратешких партнера међу увозницима, првенствено на нафтом дефицитарном Далеком Истоку.

Ембарго 1973. године је повећао цену нафте безмало четири пута, са три на 11 долара за барел. Фебруара следеће године на иницијативу Сједињених Америчких Држава у Вашингтону је основана IEA, која је одмах позвала на смањење зависности од Средњег истока - диверсификацијом извора снабдевања и усвајањем политика које ће смањити потрошњу нафте.

Обезбеђивање сигурности снабдевања и солидарност између индустријских земаља је главни задатак IEA. Међународни енергетски програм (International energy programme - IEP) ове организације предвиђа три мере: држање резерви нафте у висини 90-дневног увоза, њихова расподела у случају озбиљних прекида у снабдевању и предузимање програма смањења потрошње нафте. Средином прошле године у државним и компанијским резервама чланица IEA лежало је 4,2 милијарде барела, што одговара увозу од 180 дана. Око две трећине залиха су индустријске, комерцијалне, које морају да држе компаније због државних прописа. Стандард у Европској унији је 90-дневни увоз или 61-дневна потрошња, ако је већа.

Табела: Тржиште иранске нафте

Француска и Немачка су се успротивили могућем ослобађању нафте из стратешких резерви, које су у марту дискретно поменули САД и Велика Британија, оцењујући да њихова употреба није намењена обарању цена нафте, већ уклањању мањкова у снабдевању том кључном енергетском сировином. Агенције су средином марта јавиле да је британски премијер Камерон наводно око овога постигао билатерални споразум са председником САД Обамом, ради заустављања раста цена нафте. Из немачког министарства привреде је речено да Берлин не планира такву меру, јер је „сврха нафтних резерви да се активирају приликом уских грла у снабдевању ... што у овом тренутку није случај“. Француски извор, директно упућен у ову тему рекао је да је у Паризу „веома изражено притивљење таквом потезу“. Челник IEA Van den Hove рекао је крајем марта да не види за сада потребу за таквом мером, „јер снабдевање нафтом није поремећено ... а Саудијска Арабија је спремна да попуни сваки мањак на тржишту.

Шпиље Мексичког залива

Због дешавања 1973. године амерички председник Џим Картер (1977-1981) је 1977. године формирао Министарство за енергију, чији је задатак био да утврди националну енергетску политику која ће промовисати чиста и алтернативна горива. Сваки председник САД од Ричарда Никсона и ембарга 1973, до актуелне администрације Барака Обаме, обећава да ће смањити огроман амерички апетит за нафтом, кроз улагања у друге врсте енергената. Нико није успео.

Стратешке нафтне резерве САД чува, у шпиљама дуж обале Мексичког залива, Министарство за енергију. Оне износе око 727 милиона барела, довољно за 34-дневну потрошњу ове државе. Те америчке резерве коришћене су два пута, за време Пустинске олује 1991. и 2005. после циклona Катрина. Министарство за енергију тврди да величина резерви одвраћа извознике од евентуалних ембарга и смањења производње. Међутим, не постоје докази да се то икада десило.

САД су после 70-их решиле и да промене политику. Никсон је 1979. године озваничио да неће више интервенисати по свету већ ће се ослонити на савезнике у региону. На Средњем истоку изабрани су Иран и Саудијска Арабија. Само Ирану су у периоду 1970-1978. САД продале оружје вредно 20 милијарди долара.

Трговина без граница

Земљама увозницама нафте иде на руку што се нафтом тргује отворено, у количинама, по ценама и условима које договоре купци и продавци. Купац не може да изолује ниједног продавца и обрнуто. Да би нафтно оружје имало утицај, целокупне светске испоруке морају се зауставити. Већина нафте се превози воденим путем и сваки товар се може преусмерити са једне дестинације до друге. Такође, веома је лако преусмерити испоруке са земље која

их има више него што јој треба на оне које имају мањак. Готово да није претеривање рећи да се буквално сваки барел у свету може заменити. Ако је један блокиран, други је слободан да ускочи. Извоз иде на најпрофитабилнију дестинацију. За купца удаљеност од извозника до увозника представља само мало повећање трошкова. Увоз не чини увозника зависним од конкретног извозника нити од свих њих заједно.

Ово иде у прилог и земљама извозницима. Техеран годинама успева да заобиђе санкције користећи разне методе. Тренутно продају нафту испод цене што им смањује приходе, али веома је уносно за купце и посреднике. Иранци се, наводе аналитичари, враћају на методе из 1995. године када су САД блокирале извоз 600.000 барела дневно, опет како би спречили нуклеарно наоружавање Ирана. Требало нам је три месеца да заменимо америчке купце. Потрајало је, али смо нашли друге – изјавио је тада један званичник из иранских нафташких кругова.

Иранци такође нафту продају за друге валуте или злато и одмах их конвертују у храну. Сада, према информацијама са тржишта, нуде Кини попуст од 20 долара, што би тешко неко одбио. Кина је, такође, помогла Ирану да увезе нафтне деривате који недостају овој земљи. Иран се окреће и другим азијским земљама. Јапан, чији је основни, нуклеарни енергетски систем уздрман катастрофом Фукушима, ставио је до знања да у тој ситуацији не може одустати од иранске нафте.

Техеран је понудио Пакистану нафту у замену за жито...

Смањивање тржишта за одређене типове нафте значиће, дакле, да ће поједине земље ЕУ, али и друге, морати да плате више, бар на краћи рок.

Чај и војска

Проблем земаља увозника, сматрају аналитичари, није у томе што много увозе. И чај у свету производи неколико земаља, па се нико не плаши проблема у испорукама. Нафта је шкакљива, јер је реч о роби битној за функционисање економије, која нема брзу алтернативу.

Ипак, доносиоци одлука у земљама увозницама могу бити сигурни у једно: ембарго из 1973. године се неће поновити јер су они који су га увели схватили да је трапав, погађа и пријатеље и непријатеље. Такође, земље извознице немају стратешку снагу да примене ефикасан ембарго, највише због претње америчких војних снага стационараних у Персијском заливу. Поједини аналитичари сматрају да политичари у државама водећим увозницама често занемарују повратне ефекте санкција произвођачима, односно извозницима нафте (Либија, Ирак, Иран ...). Санкције ограничавају у тим земљама инвестиције у производњу, што дугорочно угрожава снабдевање. Тим пре што простор за повећање производње постоји само у неколико држава ОПЕКС-а.

Решење за обезбеђивање енергетске сигурности није, како мисле многи, у очекивању да ће домаће залихе бити повећане до границе када ће бити остварена дугорочна увозна независност. Нереална је и теза да ће САД или друге земље увознице обезбедити енергетску самодовољност у ближој будућности. Не занемарујући значај енергетске стратегије повећања домаће производње и смањења потрошње, дугорочна енергетска стабилност, ипак, почива на исправној међународној политици. Политика која ће решити арапско-израелски сукоб, или ограничити право појединих великих сила да, без међународног легитимитета, војно интервенишу, водила би смирењу политичких тензија у земљама извозницама.

ИНТЕРВЈУ: АЛЕКСАНДАР ПАНФИЛОВ, генерални директор „ЛУКОИЛ Србија“

Држава ствара услове за развој тржишта нафтних деривата

Либерализација је допринела јачању конкуренције и развијању тржишта нафтних деривата у Србији, сматра Александар Панфилов, генерални директор „ЛУКОИЛ Србија“, напомињући да држава мора стати на пут шверцу и пласману горива лошег квалитета, али и наћи начин да се међународни теретни саобраћај са српских не пресели на друмове Румуније и Бугарске

земље у целини. Сви примећујемо високе путарине на главним путним коридорима, што чини транзит кроз Србију једним од најскуплих у региону. На ове моменте Влада би требала да обрати пажњу и донесе мере које би турске и бугарске превознике, који традиционално преферирају пролаз кроз Србију, задржале на српским путевима.

БИЛТЕН ННКС: Како сузбити сиву економију на тржишту деривата?

Панфилов: Шверц се мора строго кажњавати. Надлежне службе морају строго да контролишу тржиште. Уз примену оштрих мера могуће је увести ред у врло кратком року. Ваља напоменути и да ни сви деривати који се у Србији производе још увек не одговарају евро 5 стандарду.

Друга ствар је квалитет нафтних деривата, који се може наћи на српском тржишту. За то као једино решење видим ригорозну контролу квалитета. Фискални и полицијски органи Републике Србије прилично ефикасно раде у овом правцу, што је по мени добар знак за инвеститоре и Србију у овом тренутку и с ове тачке гледишта чини привлачнијом од других земаља у региону.

БИЛТЕН ННКС: Како оцењујете пословање компаније у Србији?

Панфилов: Резултати су добри, о чему говори и позитиван став централне компаније и главног акционара. Већ неколико година уназад „ЛУКОИЛ Србија“ остварује позитиван резултат пословања. Међутим, никада то није сто одсто довољно и никад се не достиже потпуно унутрашње задовољство резултатима. Постоје још увек велике резерве, а напредак видим у могућности да се пословање Друштва учини још ефикаснијим. На томе ћемо сконцентрисати своје напоре и у овој следећој години.

БИЛТЕН ННКС: Планови „ЛУКОИЛА“ у Србији?

Панфилов: Планови за будуће пословање у Србији би се могли дефинисати у једној речи – развој. Потпредседник компаније Вадим Варабјов је приликом недавне радне посете приметио да се у Београду малтене сваке године реконструише или

ниче један нови мост. Наша компанија, наравно, не може да гледа пасивно на овако динамичан процес изградње и развоја инфраструктуре. Свакако ћемо се ангажовати на развоју и осавремењивању наше малопродајне мреже.

БИЛТЕН ННКС: Криза је утицала на пласман нафтних деривата и у Србији. Како је превазићи?

Панфилов: Квалитет и појефтињење привлаче купце. Најважније је обезбедити квалитетне нафтне деривате. Наш циљ и главни задатак је да снабдевамо српско тржиште робом европског квалитета коју добијамо из „ЛУКОИЛОВИХ“ рафинерија. Како се бавимо прометом деривата, акценат је и на сфери квалитета услуге наших клијената у малопродајној мрежи, на чијем усавршавању такође активно и непрестано радимо. У тренутно врло неповољним условима на српском тржишту моторних горива трудимо се да сачувамо конкурентност цена, јер смо свесни колико цена горива утиче на буџет потрошача.

Ако бисмо упоредили прописе и услове пословања у Русији или некој другој земљи где „ЛУКОИЛ“ има своја предузећа, видели бисмо да сви прописи који се тичу реализације нафтних деривата одговарају онима у Руској Федерацији и Европској

унији, а у неким случајевима српски прописи су још оштрији. О осталом, оном што се тиче експлоатације нафте и њене прераде, не могу да коментаришем јер се „ЛУКОИЛ“ на тржишту Србије бави искључиво прометом нафтних деривата.

БИЛТЕН ННКС: „ЛУКОИЛ“ је ушао у сектор електроенергетике?

Панфилов: У условима кризе нафтне компаније се прегрупишу на светском тржишту. Свако има своје интересе и своје циљеве. „ЛУКОИЛ“, као мултинационална компанија управо развија своје прерађивачке капацитете и малопродајне мреже у целој Европи.

С друге стране, „ЛУКОИЛ“ као вертикално интегрисана енергетска компанија улаже и у развој својих електроенергетских капацитета, који су такође „разбацани“ широм Руске Федерације и европског континента. У последњој декади децембра наша компанија је у Бугарској почела са испоруком електроенергије, након што су завршени радови на преводу термоелектране „Lukoil Energy & Gas Bulgaria“ EOOD на рад у комбинованом режиму генерације електричне и топлотне енергије, тј. у режиму когенерације, које стимулише и бугарско законодавство.

Чланице ННКС

ПРИВРЕДНА КОМОРА СРБИЈЕ

Групација за мазива

БЕОГРАД, 12. јануара 2012. - Групација за мазива при Удружењу за енергетику и енергетско рударство Привредне коморе Србије, покренула је иницијативу за измену прописа који уређују област управљања отпадним уљима. Иницијатива са седнице Групације односи се пре свега на Уредбу о производима који после употребе постају посебни токови отпада, образац дневне евиденције о количини и врсти произведених и увезених производа и годишњег извештаја, начин и рокове достављања годишњег извештаја, обвезнике плаћања накнаде, критеријуме за обрачун, висину и начин обрачунавања и плаћања накнаде и Правилник о условима, начину и поступку управљања отпадним уљима.

На седници је за председника Групације изабран је досадашњи председник Миле Стојилковић, а за заменика Михаило Ковачевић.

Обука о енергетској ефикасности

БЕОГРАД, 20. јануара 2012 - У Привредној комори Србије одржана је дводневна обука о енергетској ефикасности у оквиру ПАЦЕ пројекта Еуроцхамбреса - Партнери на пољу усклађености са правним тековинама ЕУ и енергетске ефикасности.

Уз учешће представника комора западног Балкана, из Србије, Македоније, Хрватске, БиХ, Републике Српске, Албаније и Црне Горе, предавачи су били експерти из ЕУ и Хрватске. Циљ обуке је да оспособи коморски кадар за пружање нове

услуге својим чланицама, како би спровођењем анализа могли да сагледају и укажу до које мере се примењује регулатива ЕУ у погледу енергетске ефикасности и како је могуће направити побољшања.

Практичан део обуке реализован је у компанијама "Имлек" у Падинској Скели и "Железницама Србије". Пројектом је предвиђен обилазак 16 предузећа у Србији и њиме ће директно бити оспособљено пет експерата за пружање ових услуга - из Привредне коморе Србије, као и привредних комора Београда и Ваљева.

НИС компанија 2011. године

БЕОГРАД, 6. фебруара 2012. - Компанији НИС додељена је у Привредној комори Србије, Златна плaketа као компанији (2011.) године, док је председнику „Алко групе“ Мирољубу Алексићу уручено признање за пословног човека године. Они су и лауреати традиционалних признања „Компаније и личности које су обележиле годину“, које је доделио жири Клуба привредних новинара Србије.

У категорији пословни потез године, признање је уручено извршном директору компаније „Нектар“, за куповину словеначког „Фруктала“, Бојану Радуну, док је млади менаџер године генерални директор ПКБ-а Рајко Мандић. За Банку године проглашена је „Комерцијална банка“.

Утврдити акције за смањење емисије штетних гасова

БЕОГРАД, 6. фебруара 2012. - Србија показује чврсто опредељење за бављење климатским променама, о чему сведоче и добри резултати пројекта који се спроводи, рекао је амбасадор Јапана у Београду Тошио Цунозаки (Тосхио Тсунозаки) отварајући скуп у Привредној комори Србије (ПКС).

Влада Јапана усмерила је своје приоритете на енергетску ефикасност, а у настојању да подржи пројекте у тој области, прошле године одобрила је зајам за димне гасове у термоелектрани "Никола Тесла".

Спроведена је и технолошка подршка и пројекти за основне потребе становништва, наведено је на скупу "Приоритетне националне акције повећања енергетске ефикасности у борби против климатских промена", који су организовали Министарство животне средине, рударства и просторног планирања у сарадњи са Јапанском агенцијом за међународну сарадњу (ЈИЦА) и Привредном комором Србије.

Модерне технологије за уштеду енергије

БЕОГРАД, 8. фебруара 2012.- Конференција "Енергетска ефикасност и обновљива енергија у југоисточној Европи - Примењена савремена технолошка решења" одржана је у организацији Централно европског форума за развој (ЦЕДЕФ), под покровитељством Министарства просвете и науке, а у сарадњи са Агенцијом за енергетску ефикасност Републике Србије и Привредном комором Србије.

Енергетски потенцијал обновљивих извора у Србији процењен је на око 3,8 милиона тона еквивалентне нафте годишње, што би могло да покрије четвртину потреба за примарном енергијом у земљи, објашњено је на скупу.

Кјото протокол није довољан

БЕОГРАД, 9. фебруара 2012.- Нова стратегија енергетике до 2020. са погледом на 2030. много већу пажњу ће поклањати утицају на климу, речено је на радионици посвећеној „Енергетско-климатском пакету ЕУ“.

Каква ће бити политика Србије у вези са регулативном о трговини емисијама гасова са ефектом стаклене баште, након 2015. године зависеће од тога да ли ће она постати чланица ЕУ, рекао је Марк Ван Вес, стручњак за политику ЕУ о енергији и клими на пројекту Судес. У том случају, за њу ће важити „Енергетско климатски пакет ЕУ“, законодавни оквир о смањењу емисије гасова са ефектом стаклене баште, нагласио је Ван Вес у Привредној комори Србије.

Јапанска технологија за термоелектране на угаљ

БЕОГРАД, 12. марта - Три јапанске компаније "Кавасаки", "Мицубиши" и "Хитачи" представиле су у Привредној комори Србије модерне технологије за заштиту животне средине и унапређење енергетске ефикасности у термоелектранама које користе угаљ.

Српском енергетском сектору, који је на прекретници развоја, предстоји плодотворан период и инвестиције у нове термоенергетске капацитете у Обреновцу, Колубари и Костолцу, модернизацију хидроелектрана на Дунаву и Дрини, као и у сектор обновљивих извора енергије, рекао је на овом регионалном скупу председник ПКС Милош Бугарин. Захваљујући овим пројектима, Србија ће постати регионални енергетски лидер, рекао је Бугарин и нагласио да су, кроз досадашње успешне пројекте, домаћи привредници у области електромашинске индустрије потврдили равноправност са лидерима у овој области.

Генерални директор ЕПС-а Драгомир Марковић најавио је да у наредних неколико година то јавно предузеће планира значајне инвестиције у модернизацију постојећих и изградњу нових енергетских капацитета, где ће јапанско искуство и сарадња са компанијама, бити изузетно важни.

Директор ЈЕТРО канцеларије у Бечу Такеши Ито указао је да пословне везе између Србије, земаља у окружењу и Јапана до сада нису биле довољно јаке, али да ће у наредним годинама, са процесом приближавања Европској унији, регион Балкана тек доспети у фокус јапанских инвеститора. ЈЕТРО, један од организатора стручног скупа је полу-државна организација која промовише сарадњу

између Јапана и других земаља, а канцеларија у Бечу надлежна је за Србију и остале земље Балкана.

ЕУ најважнији трговински партнер Србије

БЕОГРАД, 21.марта 2012. У робној размени Србије са Европском унијом у 2011. години остварена је значајна покривеност увоза извозом, од 61,4 одсто, а највећи суфицит, вредан пола милијарде евра, остварила је пољопривреда, рекла је директорка Канцеларије за европске интеграције Владе Србије Милица Делевић

Коментаришући резултате сарадње са највећим трговинским партнером Србије, Европском унијом, Милица Делевић на седници Скупштине Привредне коморе Србије навела је да је Србија ушла у четврту годину примене Прелазног трговинског споразума (ПТС), што значи додатно смањење царина на робу која се увози из ЕУ. Даљу либерализацију прописује Споразум о стабилизацији и придруживању, којим се између Србије и ЕУ ствара зона слободне трговине, а нашој земљи омогућује бесцарински приступ европском тржишту од пола милијарде потрошача.

До данас, поред Европског парламента, 24 државе чланице Европске уније ратификовале Споразум о стабилизацији и придруживању са Србијом, а остало је да га ратификују још три државе, Белгија, Литванија и Румунија, рекла је Делевић, подсећајући да ступањем на снагу ССП, који ће заменити ПТС, Србија добија статус државе придружене ЕУ.

Председник Привредне коморе Србије Милош

Бугарин рекао је да ће почетком јуна упутити Влади Србије комплетну економску платформу за период 2012-2016, ради решавања кључних проблема у привреди и доношења системских мера. Бугарин је изразио незадовољство јер нису решени велики проблеми, за које је Привредна комора Србије са својим члановима, нудила и конкретна решења. Међу тим питањима су реформа пореског система, смањење јавне потрошње, фискалних и парафискалних оптерећења, стварање позитивног, подстицајног амбијента за пословање. Напори да се привредни систем учини конкурентним и компатибилним са стандардима Европске уније, да се смање административна ограничења и трошкови пословања, нису дали одговарајуће резултате, због великог отпора администрације и неприхватања суштинских свеобухватних реформи у земљи.

Потпредседница ПКС Видосава Џагић представила је актуелна привредна кретања, а Скупштина је, поред осталог усвојила и Извештај о раду за 2011. годину током које је реализовано 411 активности у којима је било 22.909 учесника. Сваког месеца, у просеку, организоване су 34 активности у којима је учествовало 1900 учесника.

Пратећи захтеве својих чланова и актуелну привредну ситуацију, ПКС је преносила поруке привреде кроз организацију економских форума, уз учешће представника ММФ-а, Светске банке, Владе Србије, затим кроз учешће на скуповима на којима су учествовали представници извршне и законодавне власти. Првим српским парламентом предузећа, успостављен је и нови облик стратешког дијалога привредника и представника власти.

У НАЈБОЉЕМ ИНТЕРЕСУ СРПСКЕ ПРИВРЕДЕ

Привредна комора Србије је независна, савремена и одговорна небуџетска институција, национална асоцијација свих српских привредника која своју традицију, искуство, знање и стручност ставља у службу најбољег интереса својих чланица и српске привреде.

Били смо и остаћемо одговоран партнер и подршка вашем пословању кроз услуге пословног информисања и саветовања, издавања докумената и сертификата, унапређења економске сарадње са иностранством, независног суђења и арбитраже, едукације, као и заступања, заштите и промоције интереса наше привреде у земљи и свету.

НАФТНА ИНДУСТРИЈА СРБИЈЕ

НИС представио бизнис правац пословања са авио горивом

БЕОГРАД, 6. март 2012 - НИС је представницима медија презентовао модернизован правац пословања са авио горивом које компанија производи у Рафинерији нафте Панчево. Новинарима је презентована инвестиција НИС-а у виду три нове специјализоване цистерне за снабдевање авиона. Том приликом је демонстриран процес утакања авио горива, а представници медија су обишли и „Аеросервис“, НИС-ово складиште. Процедуру снабдевања ваздухоплова на београдском Аеродрому, детаљно је представио Милан Никић, директор Сектора за продају авио горива у присуству Александра Медведева, директора Дирекције за спољну трговину и Горана Шурлана, представника ЈАТ-а.

Овом приликом истакнуто је да НИС покрива више од 90 одсто тржишта авио горивом у Србији и да је највећи снабдевач две међународне зрачне луке у земљи (Београд и Ниш). Такође, да је у оквиру модернизације пословање везаног за производњу и продају авио горива, НИС обезбедио три нове, специјализоване цистерне за снабдевање Аеродрома «Никола Тесла». Захваљујући инвестицији вредној милион евра, НИС је у дужем временском периоду обезбедио уредно, правремено и безбедно снабдевање авиона на београдском Аеродрому.

Нове цистерне су израђене према светским трендовима и са конструкцијом која је прилагођена условима снабдевања на београдском аеродрому и захтевима који се односе на брзину танковања горива у авион (у просеку 5-7 минута). У

цистерне је уграђена најсавременија мерна и безбедносна опрема. Између осталог, опремљене су лимитатором брзине кретања, камером за возњу унатраг, подизном платформом која олакшава пуњење авиона. Цистерне су опремљене штампачем, тако да купац на лицу места има увид у све параметре горива које је утанковано у авион. Возила су брендирани у новом, триколог бренду НИС Петрол.

Имајући у виду значај безбедности у авио саобраћају, НИС посебну пажњу посвећује поштовању процедура контроле квалитета авио горива, од момента производње у Рафинерији Панчево, до његове испоруке у ваздухоплове. На самом објекту, врши се вишеструка контрола у лабораторији «Аеросервиса», а резервоари, као и авио цистерне, снабдевене су специјалним филтерима. Квалитет авио горива који се производи у НИС-у је у складу са критеријумима међународних и домаћег стандарда, што потврђују и високе оцене у редовним извештајима инспектората међународних удружења и авио компанија.

У оквиру аеродромског комплекса у Београду, НИС поседује најсавременији објекат за складиштење и дистрибуцију авио горива у региону. «Аеросервис» испуњава строге стандарде у погледу поузданости и брзине снабдевања, квалитетно гориво намењено ваздухопловима, као и лиценцирано особље, о чему сведоче и високе оцене међународног удружења IATA, које контролише све сегменте авио саобраћаја.

Све велике авио компаније које имају редовне летове са београдског аеродрома снабдевају се

преко НИС-а - група „Луфтханса“, „Ер Франс“, „Алиталија“, „Туркиш ерлајнс“, „Виз ер“, „Аерофлот“... Највећи купац на Аеродрому „Никола Тесла“ је национални авиопревозник „Јат Ервејс“ са којим НИС успешно послује више деценија.

Резултати у 2011: НИС је забележио значајне резултате. Остварен је највећи промет у протеклих 20 година (74.500 тона) и реализована скоро 21.000 испорука авио горива у ваздухоплове. Започета је реализација стратегије ширења на регионална тржишта, а у модернизацију пословања, набавком нових авио цистерни, уложено је милион евра.

Ширење у региону: НИС планира повећање свог удела на тржишту авио горива у региону. Поред редовног извоза за Румунију, остварен у 2011, у наредном периоду планирано је и снабдевање аеродрома у Мађарској. Ширење пословања у региону биће у потпуности омогућено након завршетка модернизације рафинериског комплекса у Панчеву, што ће обезбедити годишњу производњу до 140.000 тона авио горива.

НИС отворио први терминал за бункерисање бродова

НОВИ САД, 14. март 2012.- Отварањем бункер станице за бродове у Новом Саду, односно терминала на којем ће се пловила на рекама снабдевати горивом, НИС је покренуо нову делатност – сигурно снабдевање бродова и бродских компанија квалитетним горивом на важним пловним правцима у Србији.

На новоотвореној Бункер станици функционишу две независне линије - прва је намењена

унутрашњем тржишту, а друга, као царинско складиште, бродовима који се крећу ван територије Србије и где је цена горива ослобођена ПДВ-а и акциза. Квалитет горива је гарантован и подлеже међународним правилима.

У циљу заштите животне средине, као и на инсталацијама, и на бункер станици постоји савремена еколошка опрема у виду пловних мембрана и скимера за прикупљање истеклог горива са површине воде.

Циљ НИС-а је да за неколико година постане лидер на националном тржишту у области бункерисања. За достизање постављених циљева компанија већ ове године планира пуштање у рад још две бункер станице, у Смедереву и на граници с Хрватском, отварање специјалних бункер станица за снабдевање чамаца и јахти, набавка брода који би снабдевао горивом велике путничке бродове, а очекује се и заједнички наступ са „Марин бункером“ – ћерком компанијом Гаспромнефта на тржишту Румуније.

Потребе домаћих бродарских компанија и страних флота у транзиту Србијом на годишњем нивоу износе више од 40.000 тона, те ће ове пословне активности Компаније знатно побољшати снабдевање.

По речима Генералног директора НИС, Кирила Кравченко: «Пуштање у рад прве бункер станице представља још један корак НИС-а у правцу диверсификације пословања. У свом послу трудимо се да дођемо до крајњег потрошача и да му предложимо гориво и услуге високог квалитета. Сад ће и бродови постати наши клијенти».

Потписан Споразум о експлоатацији геотермалних потенцијала

НОВИ САД, 16. март 2012.- У циљу експлоатације геотермалних потенцијала на територији Покрајине, НИС и Секретаријат за енергетику и минералне сировине Војводине потписали су у Новом Саду Споразум о сарадњи са мађарским компанијама GMV и EU-FIRE.

НИС је, у склопу своје пословне Стратегије, већ искоришћења обновљивих извора енергије и развоја Блока Енергетика, заинтересован за изградњу геотермалне електране мале снаге, где би се произведена електрична и топлотна енергија користила за сопствене потребе или за даљу продају.

Овим Споразумом НИС добија могућност да из фонда неактивних геотермалних бушотина у

свом власништву, који су погодни за производњу електричне и топлотне енергије, заједно са партнерским компанијама активира неактивну геотермалну бушотину и обезбеди топлу воду из бушотине за коришћење у различите сврхе. Компаније GMV и EU-FIRE ће у пројекат уложити своје стручно знање и искуство у области истраживања, експлоатације и коришћења геотермалне енергије и омогућити лакше повезивање локалне заједнице са инвеститорима. Стручно - технички и економски детаљи сарадње биће регулисани посебним уговорима, што такође важи и за све конкретне пројекте који буду произашли из овог Споразума чија је важност до краја 2015.године. То исто тако отвара могућност ангажовања и других делова НИС а.д на пословима сервисних услуга, одржавања, израде пратеће документације те пројектовања и извођења радова.

Покрајински Секретаријат за енергетику и минералне сировине пружиће административну подршку и посредовати између потенцијалних инвеститора пројеката и заинтересованих банака као и са локалном самоуправом.

НИС је са Владом Војводине у новембру 2011. године потписао Меморандум о сарадњи у циљу реализације заједничког пројекта на коришћењу алтернативних и обновљивих енергетских ресурса у Војводини, обухватајући формирање заједничког предузећа. Када дође до оснивања таквог предузећа, компаније GMV и EU-FIRE ће наставити сарадњу са новим предузећем, под условима из овог Споразума.

Споразум који је данас потписан наставак је партнерства са покрајинским институцијама и уклапа се у стратешко опредељење НИС-а да буде енергетска компанија, а такође и у план европских интеграција Србије и глобалне тенденције очувања животне средине и одрживог развоја.

ЖИВОТ НИКАД НЕ МОЖЕ ДА СТАНЕ

Енергија живота

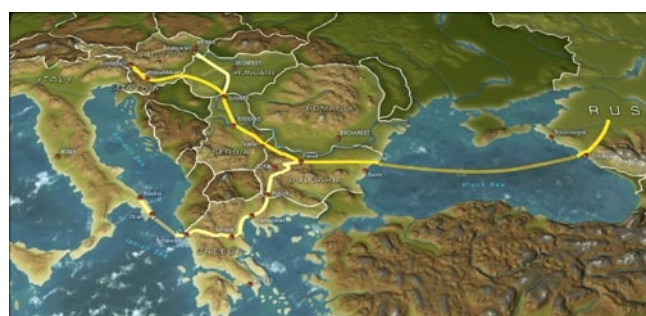
ЈП „СРБИЈАГАС“ Нови Сад

ИЗВУКЛИ СМО ПОУКЕ ИЗ ГАСНЕ КРИЗЕ 2009. ГОДИНЕ

Ситуација ванредна, снабдевање редовно. Овако би се најкраће могло описати стање на тржишту гаса у време хладног таласа, који је у фебруару захватио нашу земљу. Јавно предузеће „СРБИЈАГАС“ показало је максималну спремност за сигурно и континуирано снабдевање гасом и у условима екстремно ниских температура које су тих дана владале у већем делу Европе. Топли домови оних који се греју на гас били су прави доказ да је систем функционисао на најбољи могући начин. И не само то. Посебно признање за професионалан и одговоран допринос очувању електроенергетског система у леденим данима и лично ангажовање да компанија испоручи потребне количине гаса, стигло је крајем фебруара из Електропривреде Србије, и на адресу генералног директора „СРБИЈАГАСА“ Душана Бајатовића, путем јавног огласа у дневној штампи.

А како је све то било могуће, у условима смањених испорука гаса из правца Берегова? Први човек ЈП „СРБИЈАГАС“ објаснио је медијима да је Србија тих дана трошила историјски највеће количине гаса од 15-16 милиона кубних метара на дан. 8 милиона кубика стизало је из Русије, два милиона из складишта у Мађарској, 4 милиона, по

први пут до сада, успевало је дневно да произведе складиште гаса у Банатском Двору, а један милион кубних метара стизало је из домаће производње са гасних поља НИС Гаспромнефта. Залихе гаса од 40 милиона у мађарским складиштима и око 70 милиона комерцијалног гаса у, за сада, једином домаћем складишту, било је довољно да се „премосте“ ови „пикови“ у потрошњи. Гаса је тих дана било и за додатне испоруке потрошачима у Босни и Херцеговини. По престанку ванредне ситуације, у другој половини фебруара, све се полако враћало на стари режим рада, а тржишту су испоручиване уобичајене количине гаса. По свему судећи, извучене су поуке из гасне кризе 2009. године, тако да се на време размишљало о хладном таласу и безбедности снабдевања у таквим условима.

Прича о снабдевању гасом у ванредним условима још једном је потврдила неопходност постојања нових праваца снабдевања и поново у први план ставила изградњу гасовода „Јужни ток“, о којем се, несмањеним интензитетом, али са новим подацима, говорило и на почетку 2012. године. Наиме, у складу са захтевом руског премијера Владимира Путина, компанија „Гаспром“ одлучила је да се убрза почетак реализације тог пројекта и да изградња гасовода почне већ у децембру ове године. Да је Србија централна регионална тачка на траси „Јужног тока“, потврђено је из руског холдинга средином фебруара, уз напомену да тај пројекат нашој земљи доноси 2.200 радних места, око пола милијарде евра инвестиција и стотине милиона евра годишњег прихода од експлоатације гасовода и транспортних такси. О почетку радова на овом гасоводу у Србији, као

и о складишту у Банатском Двору и дугорочном уговору о снабдевању руским гасом било је речи на састанку генералног директора „СРБИЈАГАСА“ Душана Бајатовића и председника Управног одбора „Гаспрома“ Алексеја Милера, који је у фебруару одржан у Москви. Том приликом речено је да се потписивање уговора за рад на делу гасовода кроз Србију очекује у блиској будућности. Такође, посебно је истакнут значај складишта гаса у Банатском Двору, првог изграђеног објекта у оквиру пројекта „Јужни ток“. Директор Бајатовић је на састанку оценио да је захваљујући том складишту, Србија снизила потражњу гаса током екстремно хладних дана.

А „Јужни ток“ је био једна од тема разговора

и са америчким партнерима. Наиме, приликом посете делегације компаније „General Electric“ предузећу „СРБИЈАГАС“, крајем фебруара, анализирани су могући заједнички пројекти и разматране теме, као што су, гасне централе, магистрални гасоводи, интерконекције према Румунији и Бугарској, Јужни ток-компресорске станице, подземна складишта гаса у Србији, ЛНГ терминал у Панчеву. Генерални директор Душан Бајатовић је у разговору са шефом делегације те америчке компаније Г-џом Кармен Нигу, разматрао могућности и начине инвестирања потенцијалних заједничких пројеката, а америчка компанија презентовала је капацитете и пројекте са којима је већ присутна у региону средње и југоисточне Европе. На овом састанку формиран су заједнички тимови, који ће интензивно радити на реализацији пројеката и додатно их разрадити већ у првом кварталу ове године.

Будући да је март месец почетка радова на изградњи нових гасовода, ових дана почела је градња дистрибутивне гасне мреже у општини Сомбор. Представници „Србијагаса“ озваничили су почетак радова у насељу Кљајићево, наомак Сомбора. У исто време, са градоначелником Пожаревца потписан је Уговор о гасификацији тог града, који ће омогућити снабдевање гасом за укупно 21.000 потрошача. Пројекат у Сомбору вредан је 29 милиона евра, а у Пожаревцу 13 милиона.

Ни у првом кварталу 2012. године нису занемарени пројекти друштвене одговорности, о којој се у „СРБИЈАГАСУ“ изузетно води рачуна. Крајем јануара у Новом Саду је потписан Споразум о сарадњи са Економским факултетом у Суботици, који ће, како је оценио директор „СРБИЈАГАСА“, пружити шансу младима да дају већи допринос креирању развоја српске привреде и који ће, на прави начин, повезати теорију и праксу. Државна гасна компанија помогла је и доделу овогодишње „Вукове награде“ Културно-просветне заједнице Србије, а за помоћ цркви на Косову и Метохији и Призренској Богословији, на Савиндан је у Призрену директору „СРБИЈАГАСА“ уручена посебна захвалница. Колико се мисли о култури, традицији, али и егзистенцији и опстанку српског народа, показано је и приликом посете делегације Српског народног вијећа из Загреба „СРБИЈАГАСУ“, када је обећана помоћ тамошњим српским институцијама и удружењима, и када се посебно говорило о потреби

осмишљавања заједничких развојних пројеката у циљу побољшања положаја и статуса српске мањине.

Своје опредељење ка еколошком приступу у пословању и реализацији пројеката, ЈП „СРБИЈАГАС“ је потврдило и учешћем на овогодишњем међународном сајму „Еко експо“ у Београду почетком марта, где је добило посебно признање за резултате у области заштите животне средине. Свест о значају екологије предузеће је показало и кроз подршку еколошко-едукативном квизу Радиотелевизије Војводине за ученике основних школа са тог подручја.

Осим наведених, предузеће „СРБИЈАГАС“ учествовало је и на почетку 2012. године у реализацији бројних других културних, спортских, социјалних и хуманитарних активности, са жељом да пружи подршку и помоћ онима којима је то најпотребније.

СВЕТ ОКО НАС ПОКРЕЋЕ ЕНЕРГИЈА,
НАЈБОЉА ЈЕ ОНА КОЈА ГА ЧУВА.

ЈП „СРБИЈАГАС“

Народног фронта 12, Нови Сад, Србија
Тел: +381 21 481 1549; +381 21 481 2703
Факс: +381 21 481 1305

ЈП ТРАНСНАФТА

Представљамо развојни пројекат: СИСТЕМ ПРОДУКТОВОДА КРОЗ СРБИЈУ

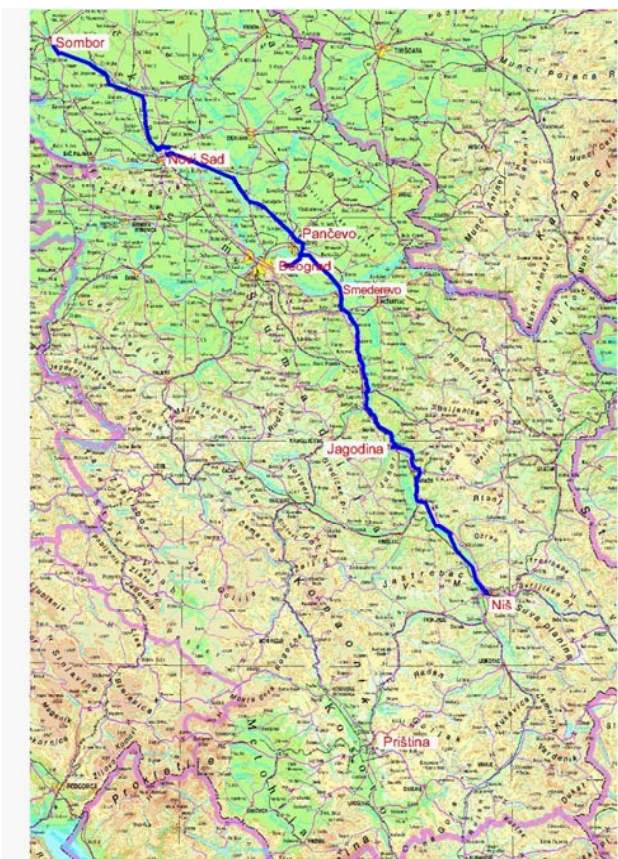
Пројекат изградње Система продуктовода кроз Србију дефинисан је као приоритетан развојни пројекат ЈП Транснафта. Данас у Србији постоје само конвенционалне форме транспорта моторног горива: речни, железнички и друмски саобраћај. Искуство суседних и других европских земаља указује на то да је ценоводни транспорт моторног горива далеко ефикаснији, економичнији, безбеднији и поузданији у односу на остале видове транспорта. Он омогућава модерно управљање продукцијом, смањује губитке и потенцијална изливања захваљујући минималном броју претакања. Одлуком Владе Републике Србије о изради Просторног плана подручја посебне намене, ЈП Транснафта је званично добила мандат за изградњу Система продуктовода кроз Србију („Службени Гласник РС“ 15/09).

Систем продуктовода кроз Србију је стратешки, линијски, инфраструктурни објекат, један од најзначајнијих у целом енергетском сектору. Пројектовани транспорт деривата нафте (безоловни бензин и дизел гориво) обављао би се ценоводом у дужини од око 400 километара, од Рафинерије нафте Панчево преко Новог Сада до Сомбора на северозападу, и преко Смедерева и Јагодине до Ниша на југу, са једним краком ка Београду.

Увођењем система ценоводног транспорта деривата, постиже се смањење загађење ваздуха на најмање 50% и смањење на минимум свих постојећих еколошких ризика везаних за доминантне конвенционалне видове транспорта.

Изградњом система продуктовода кроз Србију предвиђено је ценоводно повезивање рафинерије Панчево са складишним инсталацијама у Србији чиме би се омогућио ефикаснији, безбеднији и еколошки прихватљив транспорт моторних горива. Планска документација за цео систем продуктовода, као и Студија оправданости са Идејним пројектом и Студијом о процени утицаја на животну средину за прву фазу изградње су завршени.

Уз развој система продуктовода, део произведених деривата би се у отвореној тржишној утакмици могао пласирати на ободна подручја суседних земаља чиме би се додатно повећао обим рафинеријске прераде у Србији. Постоји дилема о потреби за продуктоводима због високих трошкова изградње и последично фиксних трошкова у односу на величину територије и потрошњу моторних горива у Србији. Са друге стране, узимајући у обзир велика и неопходна

улагања у конвенционална средства превоза моторних горива, да би се рационалност таквог транспорта довела на потребан ниво, као користи које би се добиле повећањем обима рафинеријске прераде, изградња система продуктовода могла би се уврстити у кључне пројекте унапређења енергетске ефикасности, сигурности снабдевања и имплементације одрживог развоја у Србији.

Усмеравање на Србију као инвестициону дестинацију

У ишчекивању статуса кандидата за Европску унију, у Бриселу је одржана дебата “Усмеравање на Србију као инвестициону дестинацију” у организацији “Пријатеља Европе” и у сарадњи са Владом Републике Србије. Овај значајан догађај подржан је од стране Дунав осигурања, ЕПС-а и ЈП Транснафта.

На слици: Срђан Михајловић, генерални директор ЈП Транснафта са представницима Канцеларије Војводине и ВИП Фонда

У дебати су учествовали многи потенцијални инвеститори заинтересовани да улажу у Србију. Највеће интересовање показао је успешни амерички инвеститор индијског порекла Чиринцив Катурија. Компаније у поседу овог бизнисмена баве се инвестиционим банкарством, телекомуникацијама

и здравством, а енергетика је сектор у који би Катурија желео да инвестира.

Владу Србије представљали су Душан Петровић, министар пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде и Ивица Дачић, министар унутрашњих послова. Министар Петровић предочио је инвеститорима зашто је Србија повољна за улагање наводећи стандардну стопу ПДВ-а од 18% за разлику од неких земаља у окружењу где је та стопа виша, једнаке услове пословања за домаће и стране инвеститоре, као и јефтину радну снагу. Министар Дачић је рекао да ће се Влада и његово министарство побринути да страни инвеститори не долазе у ситуације где би им услуга била понуђена у замену за новац и позвао их да такве случајеве пријаве надлежним органима.

Учесници дебате сложили су се да је енергетика

привредна грана која има највише потенцијала за улагање страних инвеститора.

ЈП Транснафта је овом приликом упознала инвеститоре о могућностима улагања у развојне пројекте као то су Паневропски нафтовод (ПЕОП) и изградња Система продуктовода кроз Србију који би значајно допринели сигурности и ефикасности снабдевања тржишта Србије и региона сировом нафтом и моторним горивом.

Генерални директор ЈП Транснафта Срђан Михајловић био је гост Представништва Војводине у Бриселу где је са шефом Представништва Предрагом Новиковим разматрао могућност још снажнијег позиционирања Транснафте на енергетском тржишту Србије, применом европских стандарда и искустава у транспорту и складиштењу енергената. Михајловић и Новиков такође су

ЛУКОИЛ

ПРОГРАМ СТРАТЕШКОГ РАЗВОЈА ГРУПЕ „ЛУКОИЛ“

Савет директора ОАО „ЛУКОИЛ“ утврдио је Програм стратешког развоја Групе „ЛУКОИЛ“ за период 2012-2021.

Главни задатак Компаније је достизање динамике постојаног раста експлоатације. Очекивани просечни годишњи темпо раста експлоатације нафте и гаса у наведеном периоду износи најмање 3,5 одсто.

Главни раст експлоатације очекује се на перспективним пројектима Компаније у Ираку, Централној Азији, на Каспију и у Јамало-Нењецком аутономном округу. Наставља се раст обима експлоатације и у традиционалним регионима захваљујући пуштању у експлоатацију значајно већег обима залиха. Вађење нафте и гаса ће бити у потпуности надокнађено растом залиха на рачун повећања коефицијента извлачења нафте путем широког увођења најновијих технологија у истраживању и експлоатацији налазишта.

У бизнис сегменту „Прерада и промет“ у току ове деценије Компанија планира да смањи обим производње црне робе у руским рафинеријама за више од 2,5 пута. До 2021. године реализација пројеката модернизације омогућиће повећање производње аутобензина у руским рафинеријама

за скоро 1,5 пута до 9,5 милијарди тона годишње. Дубина прераде у руским рафинеријама достићи ће скоро 95 одсто.

Први приоритет у пословању од 2012. до 2021. Компанија даје персоналној, еколошкој, индустријској и социјалној безбедности и заштити.

У току разраде Програма посебна пажња поклоњена је достизању равнотеже између коришћења слободних новчаних средстава за развој (реализацију инвестиционих пројеката) и за исплате акционарима. То ће омогућити значајан раст слободних новчаних токова у планираном временском периоду и вишеструки раст прихода акционара.

Презентација нове стратегије финансијско-инвестиционој заједници одржаће се у првом кварталу 2012. године.

Савет директора такође је одобрио основне показатеље Средњорочног плана Групе „ЛУКОИЛ“ за период 2012-2014. година.

Средњорочни план направљен је на основу цене нафте Брент од 96,2 доллара по барелу у 2012. до 108,6 доллара по барелу 2014. године.

Инвестициони расходи Групе „ЛУКОИЛ“ за период 2012. – 2014. планирани су на нивоу од око 48 милијарди долара, од чега у 2012. – 13,9 милијарди. Ове инвестиције су намењене за стварање базе стабилног раста експлоатације у предстојећој деценији. Почеће реализација великих пројеката у Ираку (Западна Курна-2) на Каспију (налазиште Филановски), у Западном Сибиру (Пјакјахинско налазиште), у Узбекистану (Кандимска група налазишта) и у низу других региона.

Савет директора такође је размотрио питање о примени нових технологија и иновација у области истраживања и вађења нафте и гаса.

У оквиру програма мера за тестирање и усвајање нових технологија у 2009. години је реализован 381 пројекат, у 2010. – 625, а у 2011. – 1.081. За 2012. годину планирана је реализација 1.227 пројеката.

2011. године остварен је технолошки пробој, који је омогућио још бољу прогнозу у планираном периоду економски исплативог увођења у експлоатацију додатних залиха од 3,6 милијарди барела нафте на рачун повећања КИН (коефицијент добијања нафте) на налазиштима у Руској Федерацији.

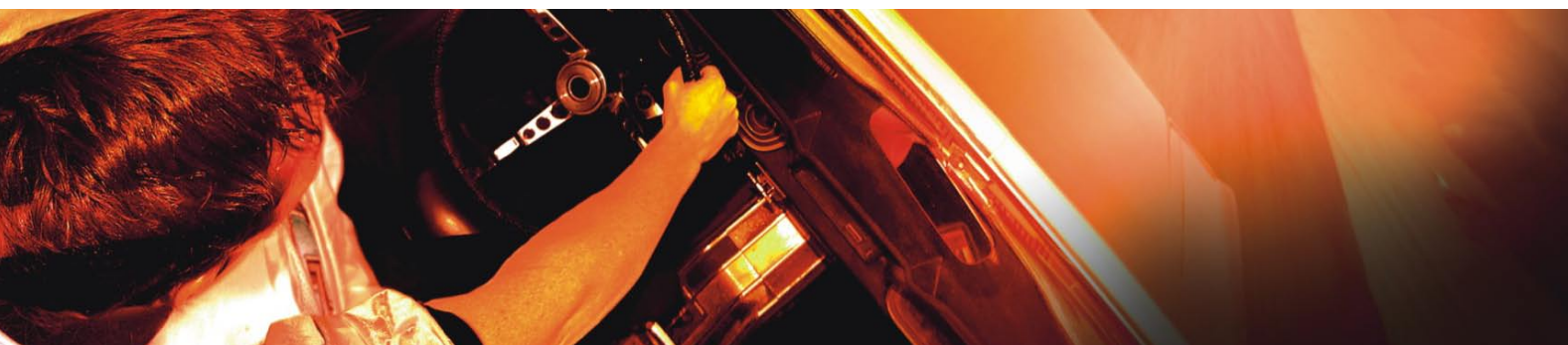
ЛУКОИЛ у Гинисовој књизи рекорда

„ЛУКОИЛ“-ов Варандејски стационарни ледоотпорни морски теретни пристан ушао је у Гинисову књигу рекорда као најсевернији нафтни терминал на свету који ради преко целе године. Налази се на 69 степени 3 минуте и 11 секунди северне ширине.

Варандејски терминал је инсталиран на дубини од 17 метара у Баренцовом мору 22 километра од обале Ненецког аутономног округа. Његова конструкција је висока преко 50 метара, тежи преко 11 хиљада тона и састоји се од основе са стамбеним модулом, пристанишног дела са краном за утовар и истовар и хелиодромом. Терминал је прикључен на две линије подводног ценовода пречника 820 милиметара ради претовара нафте из обалног

резервоарског парка капацитета 325 хиљада метара кубних.

Варандејски терминал је изграђен у „ЛУКОИЛ“-овој фабрици за производњу грађевинских металних конструкција у Калињинграду - ООО „ЛУКОИЛ-Калињинградморнефт“. Пропусна моћ терминала износи 12 милиона тона нафте годишње. Прва испорука нафте с овог терминала остварена јуна 2008. године и до краја октобра 2011. на 295 танкера натоварено је 20,4 милиона тона нафте.

СРПСКА НАФТНО ГАСНА АСОЦИЈАЦИЈА – СНАГА

ЗАДРЖАТИ КОНТИНУИТЕТ РАДА У 2012. ГОДИНИ

Економске и организационе тешкоће које су биле присутне код већине струковних и стручних асоцијација у Србији током 2012. године нису мимоишле ни Српску нафтно гасну асоцијацију (СНАГА). И поред тога, успешно су реализоване све програмске и планске активности. На темељу остварених резултата, конципиран је план рада за 2012. годину, са жељом да се континуитет рада Асоцијације настави и у овој години. Са традицијом дугом скоро две деценије Асоцијација функционише као стручно удружење нафтне и гасне привреде Србије. Окупља стручњаке који размењују знања и искуства о актуелним темама које се тичу струке из области нафтне и гасне привреде. Теме које су предмет разматрања везане су за техничка достигнућа, услове пословања, тржиште, животну средину, правни оквир.

Резултати рада СНАГЕ у прошлој и програм за 2012. годину презентовани су на годишњем састанку Савета асоцијације одржаном 15. децембра 2011. године у просторијама Привредне коморе Србије (ПКС). Срђан Попов, председник СНАГА је указао на активности Асоцијације у претходној години међу којима се издвајају организовање Стручних скупова: «Конвенционални и неконвенционални извори и ресурси – тренутно стање и перспективе», који је одржан 31. марта 2012. године у организацији СНАГА

и НИС а.д. НТЦ-Нафтагас, уз подршку Министарства рударства и енергетике и «Тржиште моторних горива у Републици Србији – понуда, квалитет, цене, учесници, услови пословања», одржан 29. септембра 2012. године у организацији СНАГА и ПКС уз подршку Националног нафтног комитета Србије. Активност од посебног значаја за СНАГУ је учешће у организацији Националног нафтног комитета Србије, који је основан у марту 2011. године и у чијим свим активностима СНАГА даје свој допринос. И у 2012. години СНАГА планира организацију Стручних скупова и организовање Изборне скупштине у септембру 2012. године.

У оквиру својих програмских циљева планирано је да Асоцијација своје активности, кроз форму стручних скупова, усмери на следеће области:

- Неконвенционални извори нафте и гаса и регионална сарадња у области истраживања нафте и гаса, који би се организовао у организацији Националног нафтног комитета Србије, Рударско-геолошког факултета Универзитета у Београду и СНАГЕ;
- Ефикасност ланца снабдевања нафтне гасне и петрохемијске индустрије - перформансе примењених организационих модела и поређење ефикасности ланца снабдевања производа и услуга компанија из нафтне гасне и петрохемијске индустрије Србије и региона,
- Управљање, функције и процеси подршке нафтне, гасне и петрохемијске привреде Србије, пословно / организациони модели и изазови савременог пословања;
- Међународни, домаћи, и прописи из области радне и животне средине и угљоводоници.

Kartica koja štedi za Vas

LUKOIL korporativne kartice

Prilika za sva pravna lica koja žele da optimizuju i kontrolišu troškove svog poslovanja.

LUKOIL
Uvek u pokretu

Поред стручних скупова СНАГА планира да током ове године уложи напоре у организационо јачање. Пре свега на омасовљење и подмлађивање чланства, као и на укључење нових чланова у стручна тела и органе руковођења Асоцијацијом. Овим путем позивамо заинтересоване младе колеге да узму активно учешће у раду СНАГЕ и тим путем размене своја размишљања и знања са колегама који раде у нафтној и гасној привреди. Поред тога, одржање финансијске стабилности Асоцијације је један од приоритетних задатака.

Иако СНАГА већ две године разматра могућност да организује стручни скуп или трибину на којој би се говорило о рафинеријским капацитетима у Републици Србији, одлучено је да се о овој теми говори у наредној, 2013. години.

Договорено је да се у току 2012. године изврше припреме за организовање Међународног саветовања на тему “Правци развоја нафтне гасне и петрохемијске индустрије региона”, које би требало да се одржи у 2013. години. Остало је отворено

питање места одржавања овог саветовања и координатора, па су све сугестије читалаца Билтена Националног нафтног комитета Србије добродошле.

Састанку Савета СНАГА су присуствовали поред чланова овог Стратешког тела СНАГА и чланови Извршног одбора СНАГА и гости. Били су присутни и представници институција - саветник Председника Владе проф. др Петар Шкундрић и председник Савета Агенције за енергетику Републике Србије Љубо Маћић, представници нафтних и гасних компанија које послују у Србији и чланице СНАГА, представници Националног нафтног комитета Србије, чији је СНАГА члан и други значајни гости. На самом почетку, госте је поздравио Слободан Петровић, секретар Удружења за енергетику и енергетско рударство Привредне коморе Србије. Седницу Савета СНАГА је посебно увеличало и присуство њених оснивача, од којих неки нису више радно активни, али њихово присуство увек укаже на дугу традицију постојања и деловања овог струковног удружења, које је основано 1995.

Srpska naftno gasna asocijacija - SBAGA

www.snaga.org.rs

Povežite se, izjasnite se, budite informisani

SNAGA
SRPSKA NAFTNO GASNA ASOCIJACIJA

Редакција Билтена:

Главни и одговорни уредник:

проф. др. Слободан Соколовић

Извршни уредник:

Душан Даковић.

Новинар, стручни сарадник:

Владимир Спасић.

Дизајн и прелом:

Мсц. Владимир Делић

e-mail: nnkspres@wpcserbi.rs
www.wpcserbia.rs